

N:o 27.

Ank. till Riksd. kansli den 2 mars 1908, kl. 3 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående bättre förmånsrätt till fastighet för kommunalutskylder.

Uti en inom Andra Kammaren väckt, till lagutskottet hänskjuten motion, n:o 88, har herr *P. Svensson* i Bondön anfört följande:

»Enligt bestämmelserna i 17 kap. handelsbalken utgår endast statens bevillning och efter 1891 aflöning till prästerskapet med förmånsrätt framför inteckningar ur köpeskillingen för exekutivt försäld fastighet, och då dylika fastigheter i regel besväras af inteckningar långt öfver värdet, uppstår ytterst sällan öfverskott å köpeskillingen. Merendels har annan den skattskyldige tillhörig egendom förut utmätts och försålts, så att intet återstår till gäldande af utskylderna, de där ej med förmånsrätt utgå. Sådana äro, utom landstingsmedel, bidrag till skjutsentreprenader, vägskatt och kommunalutskylder, hvilka i dylika fall måste afkortas. Hittills hafva på detta sätt afkortade utskylder icke uppgått till väsentligare belopp, men med den större rörlighet, som numera råder på det ekonomiska området, är det att befara en ökning däri, hvilken åtminstone

Bih. till Riksd. Prot. 1908. 7 Saml. 25 Häft. (N:o 27.)

för kommunerna, som förutsätta de på fastigheter debiterade utskylderna som säker inkomst, kan blifva synnerligen afsevärd och verka rubbning i deras ekonomi.

En ändring i gällande bestämmelser om förmånsrätt för utskylder synes sålunda önskvärd, och tillåter jag mig därför värdsamt hemställa, att Riksdagen ville besluta att i underdånig skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes låta utreda, huruvida den förmånsrätt, som genom lagen den 22 maj 1891 tillförsäkras aflöning till prästerskapet för fastighet å landet och för sådan stadsfastighet, hvaraf eljest skolat utgå tionde, jämväl kan utsträckas att gälla på fastighet belöpande landstingsskatt, bidrag till skjutsentreprenader, vägs katt och sådana utskylder, som af stadsfullmäktige, kommunal- och kyrkostämman beslutas, samt för Riksdagen framlägga det förslag, som af utredningen föranledes.»

Då förevarande motion ytterst afser att i lagen få infördt ett nytt undantagsstadgande och det sålunda är af vikt att någon tvekan eller otydlighet i afseende å föremålet för ett dylikt stadgande icke må föreligga, vill utskottet till en början erinra, att motionären icke gifvit sin hemställan den omfattning, att den tilltänkta med verklig sakrätt förenade förmånsrätten skulle tillkomma sådana å fastighet belöpande utskylder och afgifter, som å allmän rådstuga eller af kommunal- och kyrkofullmäktige beslutas, eller inom härad eller tingslag för dess gemensamma behof utgående afgifter till byggande och underhåll af tingshus och häradsfängelse.

Äfven om man sålunda med visshet kunde antaga, att den af motionären åsyftade förmånsrätt icke skulle tillkomma andra än de af honom omnämnda skatter, afgifter och utskylder, finner dock utskottet principiella betänkligheter möta mot den förändring i förmånsrättsordningen, som motionärens hemställan åsyftar.

I anslutning till hvad som vid föregående tillfällen yttrats i afseende å ny lagstiftning angående vissa förmånsrätter anser utskottet det förtjäna framhållas, hurusom införandet af nya s. k. legala eller tysta förmånsrätter i allmänhet icke kan anses öfverensstämmande med de regler, som böra gälla för en god kreditlagstiftning. Hvarje i lag stadgad tyst förmånsrätt innebär ovillkorligen en inskränkning i de fordringsägares anspråk på

betalning, hvilka af hvarjehanda orsaker nödgas inlåta sig i affärsförbindelser utan att kunna affordra sina gäldenärer säkerhet för uppfyllandet af deras åligganden. Häraf torde vara klart att det ingalunda är likgiltigt, om lagstiftaren ökar antalet af de tysta förmånsrätterna. Men ännu betänkligare blir det, om man utan tvingande skäl skapar en tyst panträtt, särskildt när denna, såsom med motionärens förslag skulle blifva fallet, gäller fastighet och skulle äga företräde framför inteckningar i fastigheten. Fastighetskrediten är en alltför ömtålig sak för att medgifva inteckningshafvarnes tillbakasättande i förhållande till tysta panträttsägare i andra än i strängt begränsade undantagsfall.

Det af motionären anförda förhållandet, att det stadgats en särskild förmånsrätt i afseende å vissa prästerskapets intäkter, torde icke kunna utan vidare tagas till anledning för att bereda andra offentliga bördor samma ställning.

Afsikten med det år 1891 gjorda tillägg till 17 kap. 6 § handelsbalken torde nämligen icke hafva varit att öka antalet förmånsrättsberättigade enligt detta lagrum, utan skälet till tillägget var det, att, sedan genom 1862 års löneroglering för prästerskapet tionde blifvit utbytt mot vissa af fastighet utgående afgifter, hade i ett förekommet rättsfall mot konkursbo framställt yrkande om förmånsrätt för dylik afgift förklarats, i saknad af uttrycklig lagbestämmelse därom, icke kunna godkännas — en rättstillämpning, som enligt Riksdagens förmenande icke vid tiondens utbytande mot afgifter varit afsedd, hvarför ock billigheten syntes fordra att prästerskapet efter lönerogleringen icke blefve försatt i en sämre ställning i nämnda hänseende än den, hvari det förut befunnit sig.

Slutligen vill utskottet erinra att, äfven om vid en exekutiv försäljning af fastighet för intecknade eller andra fordringar än de af motionären åsyftade utskylder någon utdelning för dessa senare jämlikt bestämmelserna i 127 § utsökningslagen icke hos auktionsförrättare åtnjutes, det dock stått vederbörande kommun eller samhällighet fritt att dessförinnan eller sedermera söka utmätning i annan gäldenärens egendom. Är åter en dylik kommunens gäldenär i konkurstillstånd, åtnjutes ju jämlikt 17 kap. 12 § handelsbalken för kommunens ifrågavarande fordringar förmånsrätt i såväl gäldenärens fasta som lösa egendom; och de fall torde väl icke vara talrika, då de för fast egendom utgående kommunala utskylder och afgifter icke på något af ofvan angifna sätt kunnat helt eller till största delen uttagas, när man iakttagit vanlig påpasslighet för sin rätts bevarande.

På grund af hvad sålunda anförts hemställer utskottet,

att förevarande motion icke må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 2 mars 1908.

På lagutskottets vägnar:

ERNST TRYGGER.